

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi M.J.,
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
I S 5/23,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 6 czerwca 2023 r.,

- 1. odrzuca skargę;**
- 2. umarza postępowanie w przedmiocie wniosku o zwolnienie
od kosztów sądowych;**
- 3. o odrzuceniu skargi zawiadamia Okręgową Radę
Adwokacką w K..**

UZASADNIENIE

M.J. (dalej: skarżący), zastępowany przez adwokata A.N., złożył skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie pod sygn. akt I S 5/23 (postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania) i wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania oraz zasądzenie od organu na rzecz strony kwoty jaką Sąd Najwyższy uzna za uzasadnioną w celach prewencyjnych lecz nie niższej niż 6000 zł tytułem przewlekłości postępowania oraz kosztów zastępstwa prawnego. Jednocześnie skarżący złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że przewlekłość w sprawie wynikać ma z nienadania biegu pismu skarżącego wniesionemu drogą elektroniczną.

Prowadzić to ma do naruszenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE, a w konsekwencji do przewlekłości wyrażającej się w nierozpoznawaniu wniosków procesowych strony pod pozorem braków formalnych (k. 6).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

2. Artykuł 3 ustawy o skardze na przewlekłość zawiera zamknięty katalog postępowań, w których określonym podmiotom przysługuje uprawnienie do wniesienia skargi na przewlekłość (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 listopada 2018 r., I NSP 39/18; 6 grudnia 2011 r., KSP 11/11; 29 października 2009 r., KSP 18/09). Powyższe nakazuje przyjąć, że skarga nie przysługuje w postępowaniach innych niż wymienione w art. 3 ustawy o skardze na przewlekłość. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w katalogu tym nie zostało uwzględnione postępowanie wywołane skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Postępowanie ze skargi na przewlekłość nie jest bowiem samodzielnym postępowaniem zmierzającym do stwierdzenia przewlekłości i ewentualnie zasądzenia z tego tytułu

odpowiedniego odszkodowania czy zadośćuczynienia (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04). Ma ono charakter incydentalny, wypadkowy – jego istotą jest wyłącznie kontrola sprawności toczącego się postępowania głównego i przeciwdziałanie przewlekłości postępowań.

3. Z treści skargi wniesionej przez pełnomocnika skarżącego wynika, że dotyczy ona postępowania wywołanego skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, toczącego się przed Sądem Apelacyjnym, a zatem skarga ta, jako niedopuszczalna, podlega odrzuceniu.

4. Niezależnie od powyższego, odnosząc się marginalnie do argumentacji zawartej w uzasadnieniu skargi należy wskazać, że ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1311) odstąpiono od pojęcia składania pism drogą elektroniczną. W konsekwencji, zgodnie z art. 125 § 2¹ k.p.c., dopuszczalne jest wniesienie do sądu pisma jedynie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe. Możliwość wnoszenia pism za pomocą tego systemu jest uzależniona od możliwości technicznych leżących po stronie sądu, w szczególności dysponowaniem przez sąd odpowiednią infrastrukturą teleinformatyczną. W konsekwencji dokonanie wyboru tej formy wnoszenia pism lub jej kontynuowanie zależy od indywidualnych możliwości danego sądu.

Z tego względu Sąd Najwyższy w uchwale z 23 maja 2012 r., III CZP 9/12 przyjął, że umożliwienie stronom dokonywania czynności procesowych w postaci elektronicznej albo opatrywania ich podpisem elektronicznym wymaga wprowadzenia regulacji dotyczącej infrastruktury technicznej służącej sądom do odbierania danych obejmujących czynności procesowe dokonane w formie elektronicznej. Dlatego pismo procesowe złożone w postaci elektronicznej – w zakresie nieunormowanym szczególnymi przepisami – nie wywołuje skutków prawnych, które ustawa wiąże ze złożeniem pisma procesowego.

5. Stanowisko to pozostaje aktualne na gruncie obecnie obowiązującego stanu prawnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z 12 maja 2022 r., I NSP 111/22, *de lege lata* możliwość skutecznego wnoszenia pism procesowych

w postępowaniu cywilnym drogą elektroniczną (poza obsługującym postępowanie sądowe systemem teleinformatycznym) nie jest przewidziana.

Również w postanowieniu Sądu Najwyższego z 29 marca 2023 r., III CZ 427/22 podkreślono, że zasadniczą, dopuszczalną drogą złożenia pisma procesowego jest wniesienie go do sądu, a przepisy o charakterze formalnym nie przewidują innej drogi wniesienia pisma procesowego do sądu niż złożenie go w siedzibie sądu (w biurze podawczym), za pośrednictwem określonego operatora pocztowego lub – w sytuacjach przewidzianych w przepisach szczególnych – za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo innego (niż operator pocztowy) podmiotu uprawnionego (np. kapitana statku). Ponieważ są to wyjątki od ogólnej zasady wnoszenia pism procesowych, nie mogą być interpretowane rozszerzająco (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2023 r., III CZ 427/22).

Zatem pismo procesowe złożone w postaci elektronicznej – w zakresie nieunormowanym szczególnymi przepisami – nie wywołuje skutków prawnych, które ustawa wiąże ze złożeniem pisma procesowego, przy czym nie chodzi o brak formalny pisma, lecz o jego pierwotny, nieusuwalny brak skuteczności spowodowany użyciem nieautoryzowanej techniki (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 marca 2009 r., I KZP 39/08; 15 lipca 2010 r., III SW 87/10; 25 października 2011 r., III SW 70/11; 29 marca 2023 r., III CZ 427/22).

7. Powyższe ustalenia nie stoją w sprzeczności z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE.

Wnoszenie pism procesowych w postaci elektronicznej możliwe jest tylko za pomocą systemu teleinformatycznego wskazanego wyraźnie przepisem prawa wprowadzającym taką możliwość albo w sytuacji, gdy dokonano wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o ile istnieje w tej mierze odpowiednia infrastruktura teleinformatyczna. Na gruncie obecnie obowiązującego stanu prawnego konieczność wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną w postępowaniu procesowym przewidziana została wyłącznie

w elektronicznym postępowaniu upominawczym. W takiej sytuacji pisma opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym. W konsekwencji nie kwestionuje się zrównania w skutkach prawnych kwalifikowanego podpisu elektronicznego z podpisem własnoręcznym, a jedynie wskazuje, że wnoszenie pism procesowych opatrzonych odpowiednim podpisem elektronicznym możliwe jest wyłącznie za pośrednictwem właściwego systemu teleinformatycznego tylko ona bowiem umożliwia weryfikację podpisu elektronicznego.

8. Na mocy art. 8 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość sąd rozpoznaje skargę w składzie trzech sędziów. Niniejsza skarga nie podlega rozpoznaniu, lecz odrzuceniu. Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy, a więc w niniejszym postępowaniu przepisy k.p.c. Z uwagi na art. 397 § 3 k.p.c., który stanowi, że do postępowania toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu apelacyjnym, w sprawie niniejszej zastosowanie znajduje art. 367 § 3 zd. drugie k.p.c., który stanowi, że na posiedzeniu niejawnym sąd orzeka w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem wydania wyroku. Sąd Najwyższy przychylił się do poglądu, o braku podstaw do orzekania w trybie art. 397 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów, albowiem nie dochodzi tu do „rozpoznania zażalenia”, ale do wydania orzeczenia tożsamego z odrzuceniem zażalenia w sądzie pierwszej instancji lub odrzuceniem apelacji (art. 394^{1a} pkt 12 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 i w zw. z art. 367 § 3 zd. drugie k.p.c.).

Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie dostrzega również istotną różnicę między sytuacją istniejącą w sprawie niniejszej, a tą, do której odnosi się uchwała Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20 (por. także uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2021 r., III CZP87/20). W uzasadnieniu tej uchwały wskazano, że pojęcie rozpoznania zażalenia, o którym mowa w art. 397 § 1 k.p.c. obejmuje również orzeczenie co do jego dopuszczalności. Kontekst tej wypowiedzi stanowiły jednak tzw. zażalenia poziome, a zatem środki zaskarżenia

rozpoznawane przez ten sam sąd, który wydał postanowienie będące przedmiotem zażalenia. Okoliczność ta całkowicie uzasadnia stanowisko zajęte w uchwale III CZP 36/20. Jednocześnie przesądza ona o tym, że w niniejszej sprawie stanowisko to nie może znaleźć zastosowania, bowiem przedmiotem środka odwoławczego są tu czynności podejmowane przez sąd stojący niżej w strukturze organów wymiaru sprawiedliwości. Dlatego zastosowanie musi znaleźć art. 367 § 3 zd. drugie w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. i w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, w świetle których za właściwy do odrzucenia skargi na przewlekłość postępowania uznać należy jednoosobowy skład sądu.

9. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji.

Konsekwencją odrzucenia skargi na przewlekłość postępowania wobec jej niedopuszczalności jest zbędność orzekania w przedmiocie wniosku skarżącego o zwolnienie go z kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi. Postępowanie w tym zakresie należało więc umorzyć na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 355 k.p.c.

W związku z faktem, że skargi na przewlekłość składane do Sądu Najwyższego przez adw. A.N. były już w roku bieżącym wielokrotnie odrzucane przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 25 maja 2023 r., I NSP 57/23; 24 maja 2023 r., I NSP 52/23; 23 maja 2023 r., I NSP 70/23; 17 maja 2023 r., I NSP 46/23; 11 maja 2023 r., I NSP 105/23; 10 maja 2023 r., I NSP 68/23 i I NSP 88/23; 20 kwietnia 2023 r., I NSP 80/23; 19 kwietnia 2023 r., I NSP 45/23; 29 marca 2023 r., I NSP 26/23) zasadne jest zawiadomienie o odrzuceniu skargi właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy ww. pełnomocnik, co też uczyniono w punkcie 3 sentencji.

[as]

[K.O.]

